

**Informacja Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców o stosowaniu w roku 2008
ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na
terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2003 r. nr 128, poz. 1176 z późn.
zm.) w zakresie realizacji zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej wynikających
z Konwencji Genewskiej dotyczącej statusu uchodźców oraz Protokołu
Nowojorskiego dotyczącego statusu uchodźcy**

Warszawa, marzec 2009 r.

Spis treści:

1. Stan prawny	3
2. Wykonanie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie rozpatrywania wniosków o nadanie statusu uchodźcy	5
3. Postępowania o nadanie statusu uchodźcy prowadzone wobec szczególnych grup wnioskodawców	11
4. Postępowanie wobec cudzoziemców nielegalnie przybywających lub przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej	12
5. Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy	14
6. Realizacja Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego w zakresie wydawania uchodźcom dokumentów	19
7. Współpraca z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców	20
8. Realizacja Konwencji Genewskiej oraz Protokołu Nowojorskiego w kontekście przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej	21
9. Zakończenie	24
10. Załączniki (tabele statystyczne)	25

1. Stan prawny

Konwencja Genewska dotycząca statusu uchodźców, sporządzona w dniu 28 lipca 1951 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 119, poz. 515) oraz Protokół Nowojorski dotyczący statusu uchodźców, sporządzony w dniu 31 stycznia 1967 r. (Dz. U. z 1991 r. nr 119, poz. 517) definiują materialno-prawne podstawy nadawania statusu uchodźcy oraz określają najważniejsze prawa i wolności uchodźców. Ww. akty prawne nie precyzują jednakże zasad i trybu postępowania w sprawach o nadanie statusu uchodźcy. W Polsce kwestie te reguluje ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2003 r. nr 128, poz. 1176 z późn. zm.). W ustawie unormowano także zasady wydawania uchodźcom dokumentów, zasadę *non-refoulement*, czyli zakaz wydalania uchodźców, oraz zasady współpracy z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców. W odrębnych aktach uregulowane zostały w prawie polskim prawa socjalno-bytowe uchodźców.

W dniu 29 maja 2008 r. weszła w życie ustawa z dnia 18 marca 2008 r. o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r. nr 70 poz. 416), która w sposób istotny zmodyfikowała istniejący dotychczas model postępowania uchodźczego, zarówno pod względem materialnym, jak i formalnym. Ww. ustawa przetransponowała do prawa polskiego przepisy dwóch dyrektyw Rady: dyrektywy nr 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych standardów kwalifikowania i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osób, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zakresu przyznawanej ochrony (Dz. Urz. WE nr L 304 z dnia 30 września 2004 r.) oraz dyrektywy nr 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich (Dz. Urz. WE nr L 326 z dnia 13 grudnia 2005 r.).

Polska w dalszym ciągu stosuje tzw. jednolitą procedurę azylową. W toku postępowania o nadanie statusu uchodźcy bada się nie tylko spełnianie warunków do uznania za uchodźcę, ale także – w razie stwierdzenia, że nie są one spełnione – inne okoliczności skutkujące ochroną przed wydalaniem.

Z dniem 29 maja 2008 r. katalog uwzględnianych w postępowaniu statusowym dodatkowych form ochrony został rozszerzony o ochronę uzupełniającą. Ochrona uzupełniająca

jest udzielana osobom, które nie spełniają warunków do nadania statusu uchodźcy, lecz które w przypadku powrotu do kraju pochodzenia mogą być narażone na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy rozumianej jako orzeczenie kary śmierci lub wykonanie egzekucji, tortury, niehumanitarne lub poniżające traktowanie albo karanie, poważne i zindywidualizowane zagrożenie dla życia lub zdrowia wynikające z powszechnego stosowania przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacji międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego (vide art. 15 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej). W przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy oraz odmowy udzielenia ochrony uzupełniającej, z urzędu badane są przesłanki do udzielenia zgody na pobyt tolerowany. Przesłanki te powiązane są z określonymi normami Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. nr 61, poz. 284) oraz Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 oraz z 2000 r. Nr 2, poz. 11). Uznanie natomiast, że wniosek cudzoziemca nie zasługuje na uwzględnienie ani poprzez nadanie statusu uchodźcy, ani poprzez udzielenie ochrony uzupełniającej oraz zgody na pobyt tolerowany, skutkuje – z wyjątkami określonymi w art. 48 ust. 2 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – orzeczeniem o jego wydaleniu. Rozstrzygnięcie o sytuacji prawnej cudzoziemca następuje więc w toku jednego postępowania, prowadzonego przez jeden organ administracyjny.

Począwszy od dnia 20 lipca 2007 r. organem właściwym w sprawach udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców (wcześniej Prezes Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców), który prowadzi postępowania o nadanie statusu uchodźcy przy pomocy Departamentu Postępowania Uchodźczych.

2. Wykonanie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie rozpatrywania wniosków o nadanie statusu uchodźcy

W 2008 r. złożono w Rzeczypospolitej Polskiej 4 154 wnioski o nadanie statusu uchodźcy. Wnioskami tymi zostało objętych 8 517 osób. W porównaniu do roku 2007 nastąpił więc spadek liczby złożonych wniosków i objętych nimi osób o, odpowiednio, 9% oraz 15%. Wydaje się, że spowodowane to było przede wszystkim „ostudzeniem atmosfery” towarzyszącej wstąpieniu Polski do strefy Schengen. Z akcesją bowiem związane były obawy cudzoziemców (całkowicie nieuzasadnione i bezpodstawne), że wjazd na terytorium naszego kraju i możliwość ubiegania się o ochronę będą ograniczone lub wręcz nawet niemożliwe, co w konsekwencji spowodowało wzmożony napływ cudzoziemców do Polski, o czym raportowano w informacji za rok 2007 r.

Największą grupę osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy stanowili w 2008 r. obywatele Federacji Rosyjskiej – 7 760 osób (około 91 % ogółu), z których 6 963 (około 90 %) zadeklarowało narodowość czeczeńską. Ponadto, o status uchodźcy występowali najczęściej obywatele Gruzji – 71 osób, Iraku – 70 osób, Wietnamu – 65 osób i Białorusi – 58 osób. Analiza powyższych danych wskazuje, że w 2008 r. struktura narodowościowa cudzoziemców ubiegających się w Rzeczypospolitej Polskiej o nadanie statusu uchodźcy nie uległa szczególnym zmianom - w dalszym ciągu zdecydowaną większość stanowią obywatele Federacji Rosyjskiej narodowości czeczeńskiej.

W minionym roku wydano decyzje w sprawach 9 859 osób wnioskujących o nadanie statusu uchodźcy w 2008 r. i wcześniej.

Zgodnie z art. 1 A ust. 2 Konwencji Genewskiej, uchodźcą jest osoba, która żywi uzasadnioną obawę przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych, na skutek tej obawy przebywa poza granicami kraju pochodzenia i nie może lub nie chce z tego powodu korzystać z ochrony tego kraju. Przepis ten został bezpośrednio przetransponowany do ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (vide art. 13 ust. 1). Dodać należy, że znowelizowana ustawa w sposób szczegółowy definiuje wyszczególnione w Konwencji Genewskiej pojęcia takie jak: prześladowanie, rasa, religia, narodowość, przekonania

polityczne, określona grupa społeczna. Reguluje również kwestie związane z podmiotami dopuszczającymi się prześladowań, ochroną przed prześladowaniem, potrzebą ochrony powstałą na miejscu (uchodźcy *sur place*), alternatywą ucieczki wewnętrznej etc., przy czym analogiczne unormowania mają zastosowanie w przypadku ochrony uzupełniającej.

Status uchodźcy nadano 186 cudzoziemcom, w tym między innymi 129 obywatelom Federacji Rosyjskiej, 28 obywatelom Iraku oraz 14 obywatelom Białorusi. Liczba osób, którym nadano status uchodźcy była większa w porównaniu do roku 2007 o około 60%.

Zgodnie z art. 1C Konwencji Genewskiej, jej postanowienia przestają obowiązywać w stosunku do osób, które dobrowolnie zwrócić się o ochronę państwa, którego są obywatelami, dobrowolnie przyjmą utracone uprzednio obywatelstwo, przyjmą nowe obywatelstwo i korzystają z ochrony państwa, którego obywatelstwo przyjęły, ponownie dobrowolnie osiedlą się w państwie, które opuściły lub poza którego granicami przebywały z powodu obawy przed prześladowaniem, albo też nie mogą dłużej odmawiać korzystania z ochrony państwa swojego obywatelstwa, albowiem ustały warunki, w związku z którymi zostały uznane za uchodźców. Wskazane powyżej tzw. klauzule ustania uwzględnione zostały w art. 21 ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W 2008 r. w oparciu o wskazane powyżej przesłanki statusu uchodźcy pozbawiono 7 osób – 3 obywateli Liberii, 2 obywateli Libanu, 1 obywatela Kenii i 1 - Gwinei.

W przypadku 1 454 osób wydano decyzje negatywne. Część z rozpatrzonych w minionym roku wniosków uznano za oczywiście bezzasadne. Zaletą instytucji wniosku oczywiście bezzasadnego jest możliwość przeprowadzenia szybkiego postępowania. Jest to szczególnie ważne, gdy wniosek o nadanie statusu uchodźcy składa osoba, która ma być wydalona z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Instytucja ta pozwala na zapobieganie instrumentalnemu traktowaniu procedury uchodźczej, jako środka uniemożliwiającego wydalenie. Ponadto jej istnienie przyczynia się do skrócenia czasu trwania postępowania o nadanie statusu uchodźcy. Należy wspomnieć, że w wyniku nowelizacji ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej koncepcja wniosków oczywiście bezzasadnych została zmodyfikowana – bezzasadność wniosku przestała być sama w sobie podstawą do odmowy nadania statusu uchodźcy. Począwszy od dnia 29 maja 2008 r. postępowanie w sprawie nadania statusu uchodźcy, w przypadku gdy wniosek jest oczywiście bezzasadny prowadzi się według ogólnych zasad określonych w ustawie, z tym że w niektórych przypadkach możliwe jest

odstąpienie od przesłuchania wnioskodawcy, wydanie decyzji powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku (ze wskazaniem w decyzji, że wniosek był rozpatrywany jako oczywiście bezzasadny), odwołanie od decyzji o odmowie nadania statusu uchodźcy wnosi się w terminie 5 dni od dnia jej doręczenia, a rozpoznanie odwołania przez Radę do Spraw Uchodźców następuje w pierwszej kolejności w składzie jednoosobowym.

W przeciwieństwie do lat wcześniejszych, w roku 2008 nie odnotowano przypadków zastosowania tzw. klauzuli wyłączającej, określonej w art. 1F Konwencji Genewskiej. Niemniej jednak należy wspomnieć, że okoliczności skutkujące wykluczeniem z możliwości korzystania z dobrodziejstw Konwencji zostały wprost wskazane w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (vide art. 19 ust. 1 pkt 3). Na uwagę zasługuje również fakt, że koncepcja tzw. klauzul wyłączających, w szerszej niż w przypadku statusu uchodźcy formule, zastosowana została także w przypadku ochrony uzupełniającej.

Jak wzmiankowano wcześniej, w przypadku odmowy nadania statusu uchodźcy, z urzędu rozstrzyga się o potrzebie udzielenia cudzoziemcowi ochrony uzupełniającej. W okresie od dnia 29 maja do 31 grudnia 2008 r. w ww. trybie ochrona uzupełniająca została udzielona 1 074 osobom: 1 057 obywatelom Federacji Rosyjskiej, 8 obywatelom Sri Lanki, 3 obywatelom Iraku, 3 obywatelom Białorusi, 1 obywatelowi Afganistanu, 1 – Kazachstanu i 1 – Ukrainy.

Wprowadzenie do procedury uchodźczej kolejnej formy ochrony międzynarodowej było skutkiem dostosowania polskiego prawa do przepisów dyrektywy w sprawie minimalnych standardów kwalifikowania i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osób, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zakresu przyznawanej ochrony. Beneficjenci ochrony uzupełniającej korzystają z niezwykle szerokich przywilejów w sferze socjalno-bytowej. Co do zasady ich prawa są analogiczne do uprawnień uznanych uchodźców. Jednym z najważniejszych z nich jest prawo do uzyskania pomocy w celu wsparcia procesu integracji ze społeczeństwem.

W tym kontekście niezwykle istotnym jest również fakt, że ustawa o zmianie ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw, uregulowała także sytuację cudzoziemców, którzy do dnia jej wejścia w życie otrzymali zgodę na pobyt tolerowany na podstawie art. 97 pkt 1 lub art. 97 ust. 1 pkt 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej we wcześniej obowiązujących brzmieniach. Tego typu decyzje stały się z mocy praw decyzjami o udzieleniu

ochrony uzupełniającej. Według szacunków Urzędu do Spraw Cudzoziemców ww. przekształcenie dotyczyło około 6 300 cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany w postępowaniu uchodźczym.

W sytuacji, kiedy cudzoziemiec nie spełnia warunków do nadania statusu uchodźcy ani warunków do udzielenia ochrony uzupełniającej, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców bada potrzebę objęcia cudzoziemca ochroną przed wydaleniem w postaci zgody na pobyt tolerowany. Zgodnie z art. 97 ust. 1 pkt 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej *„cudzoziemcowi udziela się zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jego wydalenie mogłoby nastąpić jedynie do kraju, w którym zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego, w którym mógłby zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub być zmuszony do pracy lub pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej w rozumieniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. nr 61, poz. 284 i 285, z 1995 r. nr 36, poz. 175, 176 i 177, z 1998 r. nr 147, poz. 962 oraz z 2002 r. nr 127, poz. 1084)”. W wyniku wejścia w życie nowelizacji ww. ustawy katalog przesłanek do udzielenia zgody na pobyt tolerowany został uzupełniony o naruszenia prawa do życia rodzinnego w rozumieniu tejże Konwencji oraz o naruszenia praw dziecka określone w Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 oraz z 2000 r. Nr 2, poz. 11), mogące zagrażać jego rozwojowi psychofizycznemu (vide art. 97 ust. 1 pkt 1a). Dodać należy, że o udzieleniu zgody na pobyt tolerowany w oparciu o art. 97 ust. 1 pkt 1a przesądzają de facto względy bezpieczeństwa (pobyt cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie może stanowić zagrożenia obronności lub bezpieczeństwa państwa albo bezpieczeństwa i porządku publicznego).*

W 2008 r. odmówiono nadania statusu uchodźcy lub odmówiono nadania statusu uchodźcy oraz udzielenia ochrony uzupełniającej i jednocześnie udzielono zgody na pobyt tolerowany 1 507 osobom – o około 47 % mniej niż w roku 2007. Podobnie jak w przypadku statusu uchodźcy, dominującą grupą cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt tolerowany byli obywatele Federacji Rosyjskiej – 1 486 osób.

Powyższe dane wskazują, iż w 2008 r. w Polsce objęto ochroną międzynarodową oraz krajową łącznie 2 767 cudzoziemców. Stanowi to około 32 % osób, które złożyły wnioski o nadanie statusu uchodźcy.

Podobnie jak w latach ubiegłych sposób orzekania w sprawach cudzoziemców pochodzących z Republiki Czecheńskiej Federacji Rosyjskiej był zgodny ze standardami UNHCR, zawartymi w „*Stanowisku UNHCR w sprawie uchodźców z Republiki Czeczenii (Federacja Rosyjska)*” z dnia 22 października 2004 r.

W 2008 r. umorzono postępowania prowadzone wobec 5 638 osób, w tym 5 309 obywateli Federacji Rosyjskiej. Często podstawą do umorzenia postępowania było wycofanie przez cudzoziemca wniosku o nadanie statusu uchodźcy w związku z zamiarem dobrowolnego powrotu do kraju pochodzenia. Ponadto w dużej części przypadków decyzja o umorzeniu postępowania wydawana była w sytuacji, kiedy ten sam cudzoziemiec po raz kolejny wnioskował o nadanie statusu uchodźcy nie podając jednocześnie żadnych nowych okoliczności w swojej sprawie. Dodać należy, że z dniem 29 maja 2008 r. do polskiego prawa wprowadzona została koncepcja wniosków niedopuszczalnych (vide art. 40 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) oraz procedura w przypadku wycofania i domniemanego wycofania wniosku (vide art. 42 ww. ustawy). Stwierdzenie niedopuszczalności wniosku, wycofania lub domniemanego wycofania wniosku przez wnioskodawcę skutkuje wydaniem decyzji o umorzeniu postępowania.

Zjawisko składania przez tych samych cudzoziemców kolejnych wniosków jest obserwowane od roku 2003, wówczas kolejne wnioski o nadanie statusu uchodźcy złożyły 93 osoby (około 1,3% ogólnej liczby wszystkich osób wnioskujących). W następnych latach tendencja w tym zakresie była wzrostowa: 2004 r. – 137 osób (około 2 %), 2005 r. - 1 141 osób (około 21 %), 2006 r. – 3 280 osób (46 %). W roku 2007 po raz pierwszy nastąpił spadek liczby cudzoziemców składających kolejne wnioski o nadanie statusu uchodźcy do liczby 2 842 osób, co stanowiło 28 % ogólnej liczby wszystkich osób wnioskujących. W minionym roku odsetek ten wyniósł 15 %.

Przyczyny praktyki wielokrotnego wnioskowania przez te same osoby o nadanie statusu uchodźcy są dwojakie – uniknięcie wydalenia lub też (najczęściej) możliwość dalszego korzystania ze świadczeń dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy (zamieszkiwania w ośrodku).

W roku 2008 prawie dwukrotnie zmniejszyła się liczba cudzoziemców składających po raz kolejny wnioski o nadanie statusu uchodźcy. Wynikało to przede wszystkim z objęcia beneficjentów ochrony uzupełniającej programami integracyjnymi analogicznymi do tych, z których korzystają uznani uchodźcy, przy jednoczesnym uniemożliwieniu im, w przypadku wystąpienia z kolejnym wnioskiem, korzystania z pomocy socjalnej i opieki medycznej należnym osobom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy. Istotny wpływ na ograniczenie praktyki wielokrotnego wnioskowania o nadanie statusu uchodźcy w celu uniknięcia wydalenia miało zrezygnowanie przez ustawodawcę z automatycznego wstrzymywania wykonania decyzji o wydaleniu na okres trwania postępowania uchodźczego. Począwszy od dnia 29 maja 2008 r. z pełnej ochrony przed wydaleniem mogą korzystać tylko te osoby, które występują z wnioskiem po raz pierwszy. W przypadku pozostałych cudzoziemców wstrzymanie wykonania decyzji o wydaleniu jest możliwe wyłącznie na wniosek cudzoziemca zawierający uzasadnienie istnienia słusznego interesu wnioskodawcy we wstrzymaniu jej wykonania.

3. Postępowania o nadanie statusu uchodźcy prowadzone wobec szczególnych grup wnioskodawców

Szczególną ochroną w toku postępowań o nadanie statusu uchodźcy objęte są następujące grupy cudzoziemców: małoletni przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez przedstawiciela prawnego lub zwyczajowego (małoletni bez opieki), ofiary przemocy oraz osoby niepełnosprawne.

Zeznania od takich osób odbiera się w warunkach dostosowanych do ich potrzeb i możliwości percepcji. Czynności w toku postępowania są dokonywane przy udziale psychologa lub pedagoga (w przypadku małoletnich bez opieki) albo psychologa lub lekarza (w przypadku ofiar przemocy i osób niepełnosprawnych), wyłącznie przez wykwalifikowanych pod tym względem pracowników. Zasadniczo osób zaliczonych do powyższych grup nie można umieścić w areszcie w celu wydalenia lub strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców.

Szczególny tryb postępowania wobec małoletnich bez opieki, ofiar przemocy oraz osób niepełnosprawnych nie wynika z samej Konwencji Genewskiej. Spełnia on jednak zalecenia Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców co do standardów procedur uchodźczych. Ponadto stanowi realizację przepisów dyrektywy Rady nr 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie minimalnych standardów przyjmowania osób ubiegających się o azyl (Dz. Urz. WE nr L 031 z dnia 6 lutego 2003 r.) oraz dyrektywy w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich, wdrożonych do polskiego porządku prawnego.

4. Postępowanie wobec cudzoziemców nielegalnie przybywających lub przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Zgodnie z art. 33 ust. 1 Konwencji Genewskiej „*żadne umawiające się państwo nie wydali lub nie zawróci w żaden sposób uchodźcy do granicy terytoriów, gdzie jego życiu lub wolności zagrażałoby niebezpieczeństwo ze względu na jego rasę, religie, obywatelstwo, przynależność do określonej grupy społecznej lub przekonania polityczne*”. Respektując powyższy zakaz polski prawodawca zakazał wykonywania decyzji o wydaleniu do czasu doręczenia cudzoziemcowi decyzji ostatecznej w sprawie o nadanie statusu uchodźcy (vide art. 33 ust. 1 pkt 3 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

Wykorzystywanie tego przywileju poprzez wnioskowanie o nadanie statusu uchodźcy przez osoby, które nie żywią uzasadnionej obawy przed prześladowaniem, ale obawiają się wydalenia z Polski, skłoniło ustawodawcę do wprowadzenia rozwiązań prawnych przeciwdziałających temu zjawisku.

Art. 33 ust. 4 znowelizowanej ustawy o udzieleniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dopuszcza możliwość wydalenia cudzoziemca w trakcie trwania procedury uchodźczej w przypadku, gdy postępowanie zostało wszczęte w wyniku złożenia wniosku po raz kolejny, a wniosek ma na celu opóźnienie wydania decyzji o wydaleniu lub też zakłócenie wykonania takiej decyzji.

Dodatkowo art. 87 – 89 c ww. ustawy regulują kwestie zatrzymania oraz umieszczenia w strzeżonym ośrodku lub zastosowania aresztu w celu wydalenia cudzoziemców ubiegających się nadanie statusu uchodźcy. Na ich podstawie można pozbawić wolności cudzoziemca o nieustalanej tożsamości, osobę nadużywającą postępowanie uchodźcze, cudzoziemca stwarzającego zagrożenie dla bezpieczeństwa, zdrowia, życia lub wolności innych osób albo obronności lub bezpieczeństwa czy bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zatrzymanie jest środkiem fakultatywnym w przypadku osób, które nielegalnie przekroczyły lub usiłowały przekroczyć granicę i wjechały na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub na nim przebywają bez zezwolenia oraz w przypadku cudzoziemców przebywających w ośrodku, których zachowanie zagraża bezpieczeństwu, zdrowiu lub życiu współmieszkańców lub pracowników tegoż ośrodka. W 2008 r. zatrzymano ogółem 176 cudzoziemców.

Przywołane powyżej przepisy są niewątpliwie skutecznym narzędziem w walce z nielegalną migracją. W tym kontekście niezwykle istotnym jest fakt, iż w roku 2008 r. ilość miejsc w obiektach, w których można osadzać cudzoziemców uległa znacznemu zwiększeniu (między innymi utworzono kolejny strzeżony ośrodek dla cudzoziemców w Krośnie Odrzańskim). Niemniej jednak w przyszłości planuje się dalsze inwestycje w tym zakresie.

5. Pomoc dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy

Konwencja Genewska nie reguluje kwestii związanych z utrzymaniem przez państwo przyjmujące osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy. Znowelizowana ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przewiduje możliwość udzielania takim osobom pomocy socjalnej i opieki medycznej oraz, fakultatywnie, pomocy w dobrowolnym powrocie do kraju, do którego mają prawo wjazdu. Pomoc socjalna obejmuje pomoc udzielaną w ośrodku lub pomoc udzielaną poza ośrodkiem, polegającą na wypłacie świadczenia pieniężnego na pokrycie we własnym zakresie kosztów pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto począwszy od dnia 29 maja 2008 r. osobie, która pokryła koszty pogrzebu cudzoziemca zmarłego w trakcie trwania postępowania w sprawie nadania statusu uchodźcy, przysługuje zasiłek pogrzebowy.

W ubiegłym roku na wskazane powyżej świadczenia oraz inne cele powiązane z udzielaniem cudzoziemcom pomocy przeznaczono ogółem 81 319 032 zł, w tym między innymi:

- 23 944 618 zł na zakwaterowanie w ośrodkach dzierżawionych,
- 20 601 391 zł na wypłatę świadczeń o charakterze pieniężnym,
- 15 152 918 zł na żywienie systemem zleconym,
- 10 343 511 zł na świadczenia medyczne,
- 1 363 760 zł na zakup środków żywności,
- 1 233 386 zł na zakup leków,
- 794 208 zł na pomoc w dobrowolnym wyjeździe.

Zdecydowana większość świadczeń jest udzielana w ośrodkach dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy. Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. istniały 22 ośrodki (3 ośrodki własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz 19 dzierżawionych). Ponadto w przypadku małoletnich cudzoziemców bez opieki korzystano z miejsc w domu dziecka. Liczba dostępnych miejsc w ośrodkach była większa w porównaniu z rokiem 2007 i wyniosła maksymalnie 5 065. Pod koniec 2008 r. z pomocy Urzędu do Spraw Cudzoziemców korzystało 6 591 osób, z czego 1 710 udzielano pomocy w postaci świadczenia pieniężnego.

W 2008 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców kontynuował współpracę z Międzynarodową Organizacją do Spraw Migracji w zakresie realizacji programu dobrowolnych powrotów.

Oprócz realizacji zadań bieżących związanych z udzielaniem cudzoziemcom ubiegającym się o nadanie statusu uchodźcy pomocy, Urząd do Spraw Cudzoziemców prowadził także działalność mającą na celu preintergrację takich osób. W tym zakresie współdziałał z szeregiem organizacji pozarządowych, w tym organizacji pożytku publicznego, oraz z innymi podmiotami w ramach realizacji różnego rodzaju projektów.

Najistotniejszym obszarem aktywności preintegracyjnej Urzędu do Spraw Cudzoziemców do połowy 2008 r. była współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspólnego tworzenia projektów w ramach Programu Inicjatyw Wspólnotowych (PIW) Equal. Urząd do Spraw Cudzoziemców był partnerem w dwóch projektach realizowanych w ramach Tematu I, związanego ze wsparciem integracji społecznej i zawodowej osób ubiegających się o status uchodźcy. Zasadniczym celem realizowanych projektów była aktywizacja zawodowa i społeczna tej grupy osób. Programy zakładały organizację pomocy prawnej oraz psychologicznej, prowadzenie kursów zawodowych oraz komputerowych, zajęcia językowe i dydaktyczne poszerzające wiedzę o społeczeństwie polskim. Istotnym aspektem realizacji programów były kampanie społeczne mające na celu przybliżenie problematyki uchodźczej lokalnym, jak i ogólnopolskim, społecznościom.

Pierwszy projekt pod nazwą @lterCamp współtworzyli poza Urzędem do Spraw Cudzoziemców: Polski Czerwony Krzyż, Związek Harcerstwa Polskiego, Stowarzyszenie „Proxenia”, Fundacja „Ocalenie”, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego. Projekt ten realizowany był w ośrodku dla cudzoziemców w Czerwonym Borze.

W drugi projekt pod nazwą MUR – Możesz Uczyć się Rozumieć – zaangażowani byli wraz z Urzędem do Spraw Cudzoziemców: Polska Akcja Humanitarna, Polskie Stowarzyszenie Edukacji Prawnej, Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Międzynarodowa Organizacja do Spraw Migracji, Stowarzyszenie Praw Człowieka im. Haliny Nieć, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego. Projekt MUR realizowany był w ośrodku dla cudzoziemców w podwarszawskim Lininie.

Trzeci projekt pod nazwą EDI – Edukacja Dla Integracji - współtworzony był przez między innymi Ośrodek Praw Człowieka Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytecką Poradnię Prawną Sekcję Praw Człowieka Uniwersytetu Jagiellońskiego i był realizowany w czterech ośrodkach dla cudzoziemców na terenie Polski. Pomimo, że Urząd do Spraw Cudzoziemców nie

współtworzył tego projektu, to jednak utrzymywał aktywny kontakt z organizacjami partnerskimi pod kątem koordynacji działań, wymiany doświadczeń oraz zabezpieczenia lokalowego.

Czwarty projekt realizowany był w ramach Tematu A i nosił nazwę Międzykulturowe Centrum Adaptacji Zawodowej – MCAZ. Był on adresowany do cudzoziemców o uregulowanym już statusie prawnym – osób posiadających status uchodźcy lub zgodę na pobyt tolerowany. W ramach projektu organizowane były także szkolenia i studia podyplomowe dla pracowników socjalnych, z których korzystali również pracownicy Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Interesującym rezultatem projektu jest telefon zaufania dla cudzoziemców, mający na celu dostarczenie najpotrzebniejszych informacji, wsparcie psychologiczne wraz z elementami motywacyjnymi.

Działania podejmowane w ramach PIW są z punktu widzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców niezwykle istotne, gdyż z założenia mają umożliwić wypracowanie „dobrych praktyk”, które będą mogły być implementowane w przyszłości w innych ośrodkach dla cudzoziemców. Do tego typu „dobrych praktyk” można zaliczyć:

- opiekę mentora cudzoziemca sprawowaną nad obcokrajowcami ubiegającymi się o nadanie statusu uchodźcy. Osoby te w zamyśle projektowym mają wspierać cudzoziemców, dzielić się swoimi doświadczeniami, motywować i zachęcać do aktywnego wejścia do polskiego społeczeństwa,

- intensywne kursy języka polskiego prowadzone przez wyspecjalizowaną jednostkę. Działania tego typu wpływają bezpośrednio na wzrost efektywności nauczania języka polskiego. Interesującym rozwiązaniem jest połączenie nauki języka polskiego z przekazywaniem informacji na temat Polski, historii, kultury etc.,

- szkolenia zawodowe w trakcie procedury uchodźczej. Tego typu aktywność ułatwia cudzoziemcom odnalezienie się na polskim rynku pracy. Pozwala dokonać przekwalifikowania lub służy zdobyciu umiejętności najbardziej pożądanych na polskim rynku pracy,

- praktyki i staże zawodowe. Ten element ściśle wiąże się ze szkoleniami zawodowymi i w połączeniu umożliwia sprawniejszą adaptację w społeczeństwie,

- pomoc psychologiczną odpowiadającą na jedną z najbardziej palących potrzeb zgłaszanych przez cudzoziemców. Wsparcie psychologiczne ma wartość terapeutyczną oraz motywującą dla osób funkcjonujących od niedawna w nowej rzeczywistości,

- pomoc prawną wraz z podnoszeniem świadomości prawnej wśród beneficjentów ostatecznych projektów. Działania tego typu są niezbędne dla osób do niedawna funkcjonujących w całkowicie odmiennym systemie prawnym. Istotnym aspektem pomocy prawnej jest jej nieodpłatność dla beneficjentów ostatecznych. Wsparcie prawne powinno być zapewnione w sposób zrozumiały dla cudzoziemców, przystępny i kompleksowy (w tym obszarze na szczególne uznanie zasługują działania prowadzone w ramach projektu EDI),

- kursy, szkolenia i studia podyplomowe dla osób zainteresowanych zagadnieniami związanymi z polityką migracyjną oraz działaniami na rzecz integracji cudzoziemców.

Kluczowym czynnikiem niezbędnym do realizacji wspomnianych „dobrych praktyk” oraz proponowanych rezultatów są względy finansowe, które determinują możliwość ich realizacji oraz skalę replikowalności. Właśnie w tym obszarze można dostrzec najistotniejsze potrzeby oraz największe problemy. Istotnym utrudnieniem może być również możliwość sięgnięcia po odpowiednio przygotowaną kadrę pracowniczą.

Spotkania w ramach partnerstw @lterCamp i MUR stanowią także swoistego rodzaju platformę wymiany doświadczeń pomiędzy partnerami, a także pozwalają nawiązywać silniejszą współpracę pomiędzy Urzędem do Spraw Cudzoziemców, a pozostałymi partnerami, która może przekładać się również na inne obszary aktywności Urzędu i organizacji partnerskich.

Wskazać także należy, że ulega intensyfikacji współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji wolontariatu w ośrodkach. Pozytywne doświadczenia współpracy ze Stowarzyszeniem „Jeden Świat” oraz Lubelskim Centrum Wolontariatu skłoniły Urząd do Spraw Cudzoziemców do podjęcia współpracy w tym zakresie z Polską Fundacją im. Roberta Schumana. Od początku roku 2007 w trzech ośrodkach dla cudzoziemców w Białymstoku i Łomży realizowany był program wolontariatu europejskiego. Dodatkowo w dwóch ośrodkach w Warszawie wolontariat prowadziło Centrum Inicjatyw Międzykulturowych. Działania podejmowane w ramach wolontariatu skierowane są do najmłodszych podopiecznych Urzędu do Spraw Cudzoziemców, a ich celem jest przyspieszenie procesu adaptacji w polskim społeczeństwie poprzez zabawę i naukę. W najbliższej perspektywie planowane jest rozszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi i objęcie tą formą pomocy cudzoziemców w innych placówkach Urzędu do Spraw Cudzoziemców.

Innym obszarem współpracy z organizacjami pozarządowymi są szeroko pojęte działania o charakterze pomocy materialnej i edukacyjnej. W tym zakresie Urząd do Spraw Cudzoziemców

wspiera aktywność organizacji pozarządowych (Polskiej Akcji Humanitarnej, Polskiego Czerwonego Krzyża, Fundacji Ocalenie, Stowarzyszenia Interwencji Prawnej, Caritas, Ośrodka Migranta Fu Shenfu, Prawosławnego Ośrodka Miłosierdzia ELEOS, Fundacji Edukacji i Twórczości w Białymstoku, Polskiego Stowarzyszenia Edukacji Prawnej, Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu, Centrum Duszpasterstwa Młodzieży) zapewniając pomoc logistyczną, dystrybucyjną, merytoryczną i koordynującą.

6. Realizacja Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego w zakresie wydawania uchodźcom dokumentów

Art. 28 ust. 1 Konwencji Genewskiej stanowi, że państwa wydają uchodźcom legalnie przebywającym na ich terytoriach dokumenty podróży potrzebne do podróżowania poza ich terytoriami, chyba, że stoją temu na przeszkodzie ważne względy bezpieczeństwa państwowego lub porządku publicznego. Załącznik do Konwencji Genewskiej zawiera szczegółowe postanowienia odnoszące się do dokumentów podróży dla uchodźców. Normy te są w Polsce realizowane w całości.

Dokument podróży wydawany uznanym uchodźcom przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców jest zgodny z wzorem określonym we wspomnianym załączniku. Zgodnie z paragrafem 3 załącznika opłaty pobierane za wystawienie dokumentu nie powinny przekraczać najniższych opłat pobieranych za paszporty państwowe. W Polsce całkowicie odstąpiono od pobierania opłat za wydanie dokumentów podróży, o których mowa w Konwencji Genewskiej.

Dokument, z wyjątkiem szczególnych lub wyjątkowych przypadków, powinien być wystawiony na możliwie największą liczbę państw (§ 4 załącznika), a okres jego ważności powinien wynosić jeden rok lub dwa lata, w zależności od uznania wydających go władz (§ 5 załącznika). W związku z przepisami rozporządzenia Rady nr 2252/2004/WE z dnia 13 grudnia 2004 r. w sprawie norm dotyczących zabezpieczeń i danych biometrycznych w paszportach i dokumentach podróży wydawanych przez Państwa Członkowskie (Dz. Urz. UE L 385 z dnia 29 grudnia 2004 r.), począwszy od dnia 28 sierpnia 2006 r. dokumenty podróży przewidziane w Konwencji Genewskiej wydawane są na okres 1 roku. Zgodnie z ww. rozporządzeniem dokumenty podróży, których okres ważności przekracza 12 miesięcy, muszą zawierać odpowiednio zabezpieczone nośniki pamięci, w których znajdować się mają dane biometryczne, tj. obraz twarzy i odciski linii papilarnych posiadacza dokumentu.

Wspomnieć ponadto należy, iż Polska jest stroną Europejskiego Porozumienia w sprawie zniesieniu wiz dla uchodźców, sporządzonego w Strasburgu w dniu 20 kwietnia 1959 r. oraz Europejskiego Porozumienia o przekazywaniu odpowiedzialności za uchodźców, sporządzonego w Strasburgu dnia 16 października 1980 r.

7. Współpraca z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców

Na podstawie art. 35 ust. 1 Konwencji Genewskiej państwa obowiązane są do współpracy z Urzędem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców (UNHCR) lub z każdą inną agencją Narodów Zjednoczonych, która może go zastąpić w pełnieniu jego funkcji, w szczególności w celu ułatwienia jego obowiązku nadzorowania stosowania postanowień Konwencji.

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przyznaje przedstawicielowi Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców szereg uprawnień, między innymi prawo swobodnego kontaktowania się z cudzoziemcem, dostęp do informacji o przebiegu postępowania uchodźczego, dostęp do akt sprawy oraz prawo składania do akt sprawy opinii, dokumentów i materiałów.

W roku 2008, podobnie jak w poprzednich latach, Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców współpracował z Przedstawicielem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do Spraw Uchodźców w Polsce we wszystkich istotnych dla uchodźców i osób ubiegających się o nadanie takiego statusu kwestiach. Opinie UNHCR na temat sytuacji w krajach pochodzenia wnioskodawców były uwzględniane w toku postępowań o nadanie statusu uchodźcy. UNHCR uczestniczył również w pracach nad transpozycją do prawa polskiego przepisów dyrektywy w sprawie minimalnych standardów kwalifikowania i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osób, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zakresu przyznawanej ochrony oraz dyrektywy w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w Państwach Członkowskich.

Wskazać także należy, iż w 2008 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców był beneficjentem realizowanego przez UNHCR projektu *Quality Initiative*. Projekt, który będzie kontynuowany w roku 2009, ma na celu poprawę sprawności i jakości prowadzonych postępowań w sprawach o nadanie statusu uchodźcy poprzez między innymi monitorowanie przez UNHCR czynności podejmowanych w toku postępowań, formułowanie i wdrażanie rekomendacji w tym zakresie, szkolenie pracowników Departamentu Postępowań Uchodźczych.

8. Realizacja Konwencji Genewskiej oraz Protokołu Nowojorskiego w kontekście przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej

Wraz z akcesją do Unii Europejskiej Polskę zaczęło obowiązywać między innymi rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania Państwa Członkowskiego, które jest odpowiedzialne za rozpatrzenie wniosku o azyl złożonego w jednym z Państw Członkowskich przez obywatela kraju trzeciego (Dz. Urz. WE, Nr L 50 z dnia lutego 2003 r.). Rozporządzenie zakłada odpowiedzialność tylko jednego państwa członkowskiego za rozpatrzenie wniosku o nadanie statusu uchodźcy. Cudzoziemiec, który złoży kolejny wniosek w innym państwie stosującym rozporządzenie zostanie przekazany do państwa, które jest odpowiedzialne za rozpatrzenie jego wniosku, według kryteriów w nim zawartych. Podczas ustalania odpowiedzialności państwa za rozpatrzenie wniosku bierze się pod uwagę między innymi okoliczności związane z wjazdem i pobytem cudzoziemca na terytorium państw stosujących rozporządzenie oraz możliwość połączenia cudzoziemca z członkami rodziny, którzy otrzymali status uchodźcy w innych państwach.

Praktyka pokazuje, iż Polska jest w dalszym ciągu traktowana przez cudzoziemców jako kraj tranzytowy, a rzeczywistym celem większości osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy w Polsce jest zalegalizowanie pobytu w innych krajach, które gwarantują dostęp do jak najwyższych świadczeń socjalnych. Tymczasem rozporządzenie, po wjeździe cudzoziemca do Polski i złożeniu wniosku o nadanie statusu uchodźcy, praktycznie uniemożliwia mu skuteczne ubieganie się o taki status w kolejnych państwach je stosujących.

W 2008 r. w oparciu o przepisy ww. rozporządzenia do Polski skierowano z innych państw 3 601 wniosków, z których większość opartych było o identyfikację odcisków palców w systemie Eurodac. Najwięcej wniosków skierowała do Polski Austria – 1 199 i Francja – 1 198. Pozytywnie rozpatrzonych zostało 3 451 wniosków (około 96 %), najwięcej również z Austrii – 1 215 i Francji – 1 148. W 2008 r. do Polski zostało przekazanych 1 916 cudzoziemców.

Polska wystosowała do innych państw 71 wniosków, najwięcej do Austrii. Większość z nich oparta była o zasadę łączenia członków rodziny oraz przyczyny humanitarne. 48 wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie. W 2008 r. z Polski do innych państw stosujących rozporządzenie przekazano 75 osób, najwięcej do Austrii.

Powyższe dane wskazują, iż w stosunku do 2007 r. w ubiegłym roku ponad dwukrotnie wzrosła liczba wniosków kierowanych do Polski z innych państw. Wzrósł również odsetek spraw załatwionych pozytywnie z 84% w 2007 r. do 96 % w 2008 r. W zakresie przekazania cudzoziemców z innych państwa do Polski także była obserwowana tendencja wzrostowa (liczba przekazanych osób wzrosła prawie czterokrotnie). Sytuacja ta jest konsekwencją zawracania do Polski cudzoziemców, którzy masowo przybywali do naszego kraju w okresie poprzedzającym akcesję do strefy Schengen, skąd następnie przedostali się do innych państw europejskich.

Odwrotne tendencje odnotowano w zakresie postępowań typu „out”. Liczba wniosków kierowanych z Polski do innych państw spadła w porównaniu do roku 2007 ze 112 do 71, liczba uzyskanych decyzji pozytywnych – z 65 do 48. Nieznacznie natomiast wzrosła liczba cudzoziemców przekazanych z Polski do innych państw – z 68 do 75.

Ustawa o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zgodna z większością obowiązujących w Unii Europejskiej aktów prawnych w dziedzinie uchodźstwa. Do ustawy transponowano przepisy dyrektywy Rady nr 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów zapewniania ochrony czasowej w przypadku masowego napływu uchodźców oraz w sprawie działań podejmowanych w celu rozłożenia wysiłków między państwami członkowskimi w celu przyjęcia tych osób, a konsekwencjami tego przyjęcia (Dz. Urz. WE nr L 212, z dnia 7 sierpnia 2001 r.) oraz przepisy dyrektywy w sprawie minimalnych standardów przyjmowania osób ubiegających się o azyl. Jak wskazano wcześniej w dniu 29 maja 2008 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, której celem było implementowanie do prawa krajowego przepisów dyrektywy w sprawie minimalnych standardów kwalifikowania i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osób, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zakresu przyznawanej ochrony oraz dyrektywy w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy.

Konsekwencją członkostwa Polski w Unii Europejskiej jest nie tylko konieczność dostosowywania przepisów prawa krajowego do regulacji unijnych, lecz również możliwość korzystania z unijnych funduszy, w tym Europejskiego Funduszu Uchodźczego.

W 2008 r. Urząd do Spraw Cudzoziemców zrealizował projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Uchodźczego „*Rozbudowa infrastruktury migracyjno-*

azylowej”. Celem projektu było utworzenie nowego ośrodka dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, przeznaczonego dla 180 osób, w tym cudzoziemców o szczególnych potrzebach, oraz zapewnienie bliskości członków rodzin przebywających w areszcie w celu wydalenia i ośrodka. Zadanie inwestycyjne zostało zrealizowane na terenie wspólnego kompleksu Urzędu do Spraw Cudzoziemców i Straży Granicznej w Białej Podlaskiej. W chwili obecnej trwają przygotowania do uzyskania pozwolenia na użytkowanie obiektu.

9. Zakończenie

W ocenie Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców Rzeczpospolita Polska w 2008 r. zrealizowała w całości zobowiązania wynikające z Konwencji Genewskiej i Protokołu Nowojorskiego.

10. Załączniki (tabele statystyczne)

Liczba osób według obywatelstwa, które w 2008 roku złożyły wnioski o nadanie statusu uchodźcy w RP

Obywatelstwo	Liczba wniosków	Liczba osób
AFGANISTAN	7	7
ALBANIA	1	1
ALGIERIA	14	14
ARMENIA	42	50
AZERBEJDŻAN	3	3
B.J. REPUBLIKA MACEDONII	1	1
BANGLADESZ	18	18
BEZ OBYWATELSTWA	18	18
BIAŁORUŚ	49	58
BURUNDI	3	3
CHINY	19	22
DŻIBUTI	1	1
EGIPT	7	7
GAMBIA	1	1
GHANA	3	3
GRUZJA	62	71
GWINEA	4	4
HAITI	1	1
INDIE	18	18
IRAK	40	70
IRAN	2	3
JORDANIA	1	1
KAMERUN	12	12
KAZACHSTAN	12	17
KENIA	3	4
KIRGISTAN	5	7
KOMORY	1	1
KONGO	4	4
KONGO, DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA	8	8
KUBA	1	1
LIBERIA	3	3
LIBIA	1	1
MADAGASKAR	1	1
MALI	2	2
MAROKO	3	3
MOŁDOWA	14	19
MONGOLIA	16	18
NEPAL	9	9
NIEOKREŚLONE	3	3

NIGERIA	24	24
PAKISTAN	21	21
ROSJA	3503	7 760
<i>w tym Czeczenia</i>	<i>3177</i>	<i>6 963</i>
RWANDA	1	1
SENEGAL	3	3
SERBIA	2	6
SIERRA LEONE	4	4
SOMALIA	1	1
SRI LANKA	22	22
SUDAN	4	11
SYRIA	6	10
TANZANIA	1	1
TOGO	3	3
TUNEZJA	6	6
TURCJA	18	18
TURKMENISTAN	1	1
UKRAINA	33	40
UZBEKISTAN	17	24
WIETNAM	63	65
ZACHODNI BRZEG I STREFA GAZY	7	7
ZAMBIA	1	1
Ogółem:	4 154	8 517

Liczba osób według obywatelstwa, wobec których Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców w 2008 r. wydał decyzje w sprawach o nadanie statusu uchodźcy w RP

Obywatelstwo	Status uchodźcy			Ochrona uzupełniająca			Zgoda na pobyt tolerowany			Decyzja negatywna			Umorzenie / pozostawienie bez rozpoznania		
	K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem
AFGANISTAN	1	1	2	-	1	1	-	-	-	-	4	4	-	2	2
ALGIERIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	4
ANGOLA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
ARMENIA	-	1	1	-	-	-	-	4	4	8	24	32	4	9	13
AZERBEJDŻAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	4
BANGLADESZ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	-	18	18
BEZ OBYWATELSTWA	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	8	9	-	6	6
BHUTAN	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
BIAŁORUŚ	6	8	14	1	2	3	-	2	2	4	14	18	10	34	44
BURKINA FASO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
BURUNDI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3	1	1	2
CHINY	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	2	3	4	7
EGIPT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	3	3
ETIOPIA	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	2
GAMBIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
GHANA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	2
GRUZJA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8	9	7	14	21
GWINEA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14	14	1	2	3
INDIE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	12	-	14	14
IRAK	10	18	28	-	3	3	-	1	1	-	-	-	-	7	7
IRAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	-	1	1
KAMERUN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	13	19	2	7	9
KAZACHSTAN	-	-	-	1	-	1	-	-	-	2	3	5	12	6	18
KENIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
KIRGISTAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	5	6	11
KOLUMBIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-
KOMORY	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
KONGO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	4	-	-	-
KONGO, DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	2	6	8
KUBA	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LIBERIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	2
LIBIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
ŁOTWA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-
MADAGASKAR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	4	1	-	1
MALI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	1
MAROKO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
MOŁDOWA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	11	13	3	4	7
MONGOLIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	5	10	-	4	4

MYANMAR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
NEPAL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	9	-	3	3	3
NIEOKREŚLONE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	2	2
NIGERIA	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	11	12	1	10	11	11
PAKISTAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	21	-	12	12	12
ROSJA	62	67	129	477	580	1057	755	731	1486	564	556	1120	2 678	2 631	5 309	5 309
RWANDA	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SENEGAL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	3	3
SERBIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	3	3	6	6
SIERRA LEONE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	4	4	4
SOMALIA	2	4	6	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
SRI LANKA	1	-	1	-	8	8	-	5	5	1	4	5	-	7	7	7
SUDAN	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2	2	-	3	3	3
SYRIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	2	2
TANZANIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
TOGO	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	2	2
TUNEZJA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	2	2	2
TURCJA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	5	5	5
UGANDA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	3	4	4
UKRAINA	-	-	-	1	-	1	1	-	1	6	15	21	11	13	24	24
UZBEKISTAN	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	2	2	1	4	5	5
WENEZUELA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1
WIETNAM	-	-	-	-	-	-	1	-	1	5	50	55	2	4	6	6
ZACHODNI BRZEG I STREFA GAZY	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	3	3	3
ZAMBIA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1
Ogółem:	84	102	186	480	594	1 074	757	750	1 507	620	834	1 454	2 755	2 883	5 638	5 638

Liczba osób według obywatelstwa, wobec których Szef Urzędu do Spraw Cudzoziemców w 2008 r. wydał decyzje o pozbawieniu statusu uchodźcy w RP

Obywatelstwo	Liczba osób
GWINEA	1
KENIA	1
LIBAN	2
LIBERIA	3
Ogółem:	7

Liczba osób według obywatelstwa, które w 2008 roku złożyły kolejne wnioski o nadanie statusu uchodźcy w RP

Obywatelstwo	Liczba wniosków	Liczba osób
AFGANISTAN	3	3
ALGERIA	6	6
ARMENIA	15	17
AZERBEJDŻAN	2	2
BANGLADESZ	14	14
BEZ OBYWATELSTWA	7	7
BIAŁORUŚ	18	25
BURUNDI	3	3
CHINY	2	2
EGIPT	1	1
GHANA	1	1
GRUZJA	16	17
GWINEA	1	1
INDIE	3	3
IRAK	4	4
IRAN	1	1
KAMERUN	4	4
KENIA	1	1
KIRGISTAN	2	2
KOMORY	1	1
KONGO	1	1
KONGO, DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA	6	6
LIBERIA	1	1
MALI	1	1
MOŁDOWA	1	1
MONGOLIA	6	6
NEPAL	3	3
NIEOKREŚLONE	2	2
NIGERIA	5	5
PAKISTAN	6	6
ROSJA	475	1 115
SENEGAL	1	1
SERBIA	1	5
SIERRA LEONE	3	3
SRI LANKA	5	5
SUDAN	2	9
SYRIA	2	2
TOGO	2	2
TUNEZJA	1	1
TURCJA	1	1
UKRAINA	9	15
UZBEKISTAN	2	2
WIETNAM	6	8
Ogółem:	647	1316

